

(Ευχαριστούμε πολύ την κ.Κρίστι Ιωαννίδου, που μας το υπέδειξε)

ΠΗΓΗ: Περί Αλός www.perialos.blogpost.com

ΟΙ ΚΥΡΙΟΙ ΤΩΝ ΠΛΟΙΩΝ ΤΟΥ ΒΡΕΤΑΝΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

Δημοσιεύθηκε στην «Ναυτική Επιθεώρηση», τεύχος 577, σελ. 37, ΙΟΥΝ-ΙΟΥΛ- ΑΥΓ. 2011
Εκδόσεις ΥΙΝ/ΓΕΝ.

Rear-Admiral Sir Horatio Nelson, 1758–1805 (Ελαιογραφία του.Lemuel Francis Abbott) ΦΩΤΟ: en.w

Το 1798 ήταν μια σημαντική χρονιά και μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα, ότι αποτελεί ορόσημο για την εξέλιξη των γεγονότων, που σημάδεψαν την μετέπειτα ιστορική πορεία της Ευρώπης. Το 1798 ο Ναπολέων Βοναπάρτης αυτοανακηρύσσεται σε Αυτοκράτορα-Στρατηγό και έχοντας δημιουργήσει -δικαιολογημένα- την εικόνα του ανίκητου ηγέτη, είναι έτοιμος να πραγματοποιήσει το όνειρο της ζωής του: να ακολουθήσει τα βήματα του Μεγάλου Αλέξανδρου κατακτώντας χώρες και περιοχές στην Ανατολή για τη Γαλλική Αυτοκρατορία.

Ο Πόλεμος που ακολούθησε, έλαβε παγκόσμιες διαστάσεις και στο βωμό των επιδιώξεων του μικρόσωμου πρώην χαμηλόβαθμου Κορσικανού αξιωματικού, αιματοκυλίστηκαν πολλά ευρωπαϊκά κράτη. Οι Ναπολεόντειοι Πόλεμοι, που επεκτάθηκαν παγκόσμια, ονομάστηκαν για ένα αιώνα περίπου μέχρι να ξεσπάσει ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος: «Ο Μεγάλος

Η Ναυτική Χειρουργική στην εποχή του Νέλσονος

Συντάχθηκε απο τον/την Του Αρχιπλοίαρχου (ε.α.) Γεώργιου Κανάκη Π.Ν.

Σάββατο, 26 Νοέμβριος 2011 08:50 - Τελευταία Ενημέρωση Σάββατο, 26 Νοέμβριος 2011 10:26

Πόλεμος».

Ο Πόλεμος αυτός κερδήθηκε στη θάλασσα. Αν και ο Δούκας του Wellington, οδήγησε τα Βρετανικά και Συμμαχικά στρατεύματα στην τελική νίκη εναντίον του Ναπολέοντα, στη μάχη του Waterloo, για πολλά χρόνια οι Γαλλικές Στρατιές κατήγαγαν σωρείες νικών, κατακτώντας το ένα μετά το άλλο τα Ευρωπαϊκά κράτη. Μόνο μια στενή θαλάσσια λωρίδα, το Αγγλέζικο κανάλι, αποτελούσε το φυσικό εμπόδιο για τη κατάκτηση των Βρετανικών Νήσων.

Το Βρετανικό Ναυτικό ήταν αυτό που εξανέμιζε τα κατακτητικά όνειρα του Ναπολέοντα.

Καθοριστικός παράγοντας ήταν το ανθρώπινο δυναμικό: οι αξιωματικοί, οι υπαξιωματικοί και οι ναύτες των Βρετανικών πλοίων. Ζώντας κάτω από ιδιαίτερα άσχημες συνθήκες, έχοντας να αντιμετωπίσουν τα στοιχεία της φύσης, πολεμούσαν αδιαφορώντας για το θάνατο στα ρεσάλτα ή στα πυροβόλα κάτω στα σκοτεινά υποστρώματα. Οι τραυματισμοί συχνοί που συνήθως η έκβασή τους ήταν εκ των προτέρων γνωστή: Τύλιγμα, ράψιμο στη μπράντα, ρίψη στη θάλασσα και καταχώρηση στο ημερολόγιο του πλοίου με εγγραφή δίπλα στο όνομα: D.D. (Discharged Dead).

Κάποιοι όμως, κατέβαλλαν απεγνωσμένες προσπάθειες για να αποτρέψουν το μοιραίο, με μόνα όπλα τις γνώσεις, τις εμπειρίες και το ψυχικό σθένος τους. Αυτοί ήταν οι χειρουργοί και οι βοηθοί τους, οι Κύριοι των πολεμικών πλοίων.

Αρκετές εκατοντάδες χειρουργοί επάνδρωναν τα πλοία του Βρετανικού Ναυτικού σαν υπαξιωματικοί, οι περισσότεροι ήταν Σκώτοι ή Ιρλανδοί και όλοι

τους ήταν εγκεκριμένοι από την Εταιρεία Χειρουργών του Λονδίνου, η οποία μετά το 1800 μετονομάστηκε σε Βασιλικό Κολλέγιο. Οι περισσότεροι από αυτούς δεν είχαν φοιτήσει σε πανεπιστήμιο, αλλά είχαν μάθει την τέχνη του χειρουργού σαν βοηθοί, στην πράξη.

Οι ιατροί έχαιραν μεγαλύτερης εκτίμησης από τους χειρουργούς από το γεγονός ότι ήταν απόφοιτοι των πανεπιστημίων της Οξφόρδης και του Κέμπριτζ και μέλη του Κολλεγίου των Ιατρών. Απόφοιτοι των πανεπιστημίων του Εδιμβούργου ή του Λέιντεν την εποχή εκείνη θεωρούνταν κατώτερης μόρφωσης και γινόντουσαν αντεπιστέλλοντα μέλη!

Στην πραγματικότητα ιατροί δεν υπήρχαν στα Βρετανικά πλοία, αλλά μόνο στα Ναυτικά Νοσοκομεία ή σε μεγάλες ναυτικές μοίρες που επιχειρούσαν σε

μακρινούς ωκεανούς.

Οι χειρουργοί δεν αποκαλούνταν Doctor αλλά Mister, γι' αυτό υπήρχε εξήγηση: Αρχικά, οι χειρουργικές ιατρικές πράξεις εκτελούνταν από τους κουρείς. Στη Βρετανία ακόμα και στις μέρες μας οι χειρουργοί αποκαλούνται Mister και όχι Doctor, πιστοί στη μακροχρόνια παράδοση!

Οι χειρουργοί στο Βρετανικό Ναυτικό κατά τον ύστερο 18ο και πρώιμο 19ο αιώνα ήταν

Η Ναυτική Χειρουργική στην εποχή του Νέλσονος

Συντάχθηκε απο τον/την Του Αρχιπλοίαρχου (ε.α.) Γεώργιου Κανάκη Π.Ν.

Σάββατο, 26 Νοέμβριος 2011 08:50 - Τελευταία Ενημέρωση Σάββατο, 26 Νοέμβριος 2011 10:26

υποχρεωμένοι να προμηθεύονται οι ίδιοι τα χειρουργικά εργαλεία πριν τοποθετηθούν στο πλοίο. Η Εταιρεία Χειρουργών εξέταζε την επάρκεια γνώσεων καθώς και το περιεχόμενο του κιβωτίου (surgeon's chest).

Ο έλεγχος πληρότητας του εν λόγω κιβωτίου είχε δοθεί στην Εταιρεία από τον Κάρολο τον Α' και αποτελούσε αδιαφιλονίκητο προνόμιο των Χειρουργών.

Το 1715 αλλά και το 1795 έγινε προσπάθεια ο έλεγχος του κιβωτίου να δοθεί στον Αρχίατρο του Νοσοκομείου του Greenwich, αλλά η Εταιρεία αντιστάθηκε και τελικά υπερίσχυσε. Όταν η Εταιρεία το 1800 μετονομάστηκε σε Βασιλικό Κολλέγιο Χειρουργών ακόμα διατηρούσε το προνόμιο, αν και οι Ναυτικοί Κανονισμοί του 1805 δεν το αναφέρουν.

Στους Ναυτικούς Κανονισμούς του 1731 αναφέρεται ότι μετά τον έλεγχο το κιβώτιο με τα χειρουργικά εργαλεία πρέπει να κλειδώνεται και να σφραγίζεται με τη σφραγίδα του χειρουργού και την επίσημη σφραγίδα της Εταιρείας των Χειρουργών, ώστε να αποφεύγεται το άνοιγμα πριν την άφιξη του στο πλοίο. Ο Κυβερνήτης του πλοίου δεν έπρεπε να επιτρέψει την εισαγωγή κιβωτίου χειρουργικών εργαλείων με παραβιασμένες σφραγίδες.

SirWilliamBeatt Χειρουργός HMS Victory κατά τη διάρκεια της Μάχης του Τραφάλγκαρ Λάδι σε μο

Η Ναυτική Χειρουργική στην εποχή του Νέλσονος

Συντάχθηκε απο τον/την Του Αρχιπλοίαρχου (ε.α.) Γεώργιου Κανάκη Π.Ν.

Σάββατο, 26 Νοέμβριος 2011 08:50 - Τελευταία Ενημέρωση Σάββατο, 26 Νοέμβριος 2011 10:26

Ο σκοπός του ελέγχου πληρότητας ήταν διττός. Πρώτον επιβεβαιωνόταν ότι ο χειρουργός διέθετε τα προβλεπόμενα και κατάλληλα εργαλεία για να εκτελεί χειρουργικές πράξεις κατά τη διάρκεια των πλώων. Δεύτερον οι σφραγίδες απέτρεπαν τον χειρουργό από τον πειρασμό να πουλήσει ή να ενεχυριάσει μερικά εργαλεία, προκειμένου να αποκτήσει χρήματα πριν τοποθετηθεί στο πλοίο. Την εποχή εκείνη οι αποδοχές του χειρουργού ήταν ανεπαρκείς για να αγοράσει ένα πλήρες και ομοιογενές σετ χειρουργικών εργαλείων. Το συνολικό κόστος προμήθειας ανερχόταν από 18 έως 25 guineas. Αν ληφθεί υπόψη ότι ο μηνιαίος μισθός του χειρουργού ήταν 5£ και των βοηθών του 2- 3£, μπορούμε να αναλογιστούμε το ύψος του κόστους των χειρουργικών εργαλείων.

Από την εποχή του Καρόλου του Α, δινόταν στους χειρουργούς επίδομα για την αγορά εργαλείων και φαρμάκων. Το 1781 το επίδομα για τον αρχαιότερο χειρουργό ανερχόταν σε 62£. Προφανώς το εν λόγω χρηματικό ποσό ήταν ανεπαρκέστατο για την προμήθεια εργαλείων και φαρμάκων για το πλήρωμα ενός πλοίου. Ο φτωχά αμειβόμενος χειρουργός ήταν υποχρεωμένος να εκτελεί τα καθήκοντά του με τον πιο οικονομικό τρόπο. Έτσι λοιπόν προμηθευόταν εργαλεία από διάφορους κατασκευαστές με επιπτώσεις στην ποιότητά τους. Το καθεστώς αυτό άλλαξε το 1805, όταν το Ναυτικό προμήθευε τα φάρμακα, αλλά ο χειρουργός ήταν υποχρεωμένος να διαθέτει τα δικά του εργαλεία. Αντίθετα, στο Στρατό κάθε σύνταγμα προμηθευόταν το κιβώτιο και το χρέωνε στο χειρουργό.

Η καμπίνα –τρόπος του λέγειν– του χειρουργού βρισκόταν στο σκοτεινό κατώτερο υπόστρωμα του πλοίου (orlop) παράλληλα με το χώρο των δοκίμων.

Οι βοηθοί χειρουργοί είχαν το προνόμιο να ενδιαιτώνται μαζί με τους δοκίμους. Το θεραπευτήριο του πλοίου διέθετε μια σειρά από μπράντες (αιώρες) και συνήθως ήταν κοντά στο μαγειρείο, γιατί την εποχή εκείνη θεωρούσαν ότι ο καπνός και η θερμότητα είχαν ευεργετικές θεραπευτικές ιδιότητες.

Ένας επιπλέον λόγος ήταν, ότι οι ασθενείς βρισκόνταν χωροταξικά κοντά με τα μέλη (messmates) της επιστασίας τους. Περί το τέλος του 18ου αιώνα το θεραπευτήριο άλλαξε θέση και μεταφέρθηκε σε μια πλευρά του πρώτου υποστρώματος, στο πρόστεγο, εκεί όπου πριν στάβλιζαν τα γουρούνια του πλοίου!

Η δικαιολογία ήταν πρακτική και λογική: Οι τουαλέτες (heads) του πλοίου ήταν πλώρα αμέσως μετά.

Μπορούμε εύκολα να φανταστούμε τις επικρατούσες συνθήκες καθαριότητας και υγιεινής που θα επικρατούσαν στο θεραπευτήριο. Δυσώδεις οσμές, μύγες, κουνούπια και ψείρες είχαν εγκατασταθεί εκεί κάνοντας τη μίζερη ζωή των νοσηλευομένων ασθενών ακόμα πιο δύσκολη.

Κατά τη διάρκεια της ναυμαχίας το θεραπευτήριο στο πρόστεγο δεν χρησιμοποιείτο, επειδή το άδειαζαν για να ελευθερωθεί ο χώρος προκειμένου να αναπτυχθούν πυροβόλα, αλλά γιατί ήταν εκτεθειμένο στα εχθρικά πυρά. Τότε ο χώρος ενδιαίτησης των δοκίμων, το cockpit, μετατρέποταν σε χειρουργείο και οι επεμβάσεις πραγματοποιούνταν με το φως κεριών και λαδοφάναρων. Όταν η ναυμαχία έφτανε στο

Η Ναυτική Χειρουργική στην εποχή του Νέλσονος

Συντάχθηκε απο τον/την Του Αρχιπλοίαρχου (ε.α.) Γεώργιου Κανάκη Π.Ν.

Σάββατο, 26 Νοέμβριος 2011 08:50 - Τελευταία Ενημέρωση Σάββατο, 26 Νοέμβριος 2011 10:26

κρεσέντο της, τα τραυματισμένα μέλη του πληρώματος ήταν συνήθως τόσα πολλά με αποτέλεσμα να μεταφέρονται και σε άλλα διαμερίσματα του πλοίου.

Αν ανοίξουμε και ψάξουμε με τη φαντασία μας το κιβώτιο του χειρουργού, είναι δυνατόν – χωρίς να έχουμε ιδιαίτερες ιατρικές γνώσεις– να αντιληφθούμε τη χρήση καθώς και τις εφαρμογές του. Ένα τέτοιο κιβώτιο εκτίθεται στο Μουσείο της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου του Εδιμβούργου και συγκεκριμένα στο Surgeons Hall. Είναι της εποχής του 1812 και τα περισσότερα εργαλεία είναι κατασκευασμένα από την εταιρεία Weiss J & Son, London.

Η πρωταρχική δραστηριότητα του χειρουργού ήταν η εκτέλεση ακρωτηριασμών, η οποία από τη φύση της ήταν πολύ επικίνδυνη. Η όλη διαδικασία, σε σύγκριση με τα σημερινά πρωτόκολλα χειρουργικών επεμβάσεων θα μπορούσε να χαρακτηριστεί επεικώς ως τραγική τόσο για το χειρουργό, όσο και για τους δύστυχους τραυματίες που περίμεναν τη σειρά τους για να δεχθούν τις υπηρεσίες του. Ο ακρωτηριασμός ήταν συνήθως η μόνη λύση για τα χτυπημένα μέλη του σώματος των τραυματιών, γιατί ο κίνδυνος μόλυνσεων υπό τη μορφή γάγγραινας ήταν άμεσος. Έτσι λοιπόν όσο πιο σύντομα εκτελείτο ο ακρωτηριασμός, τόσο περισσότερες ήταν οι πιθανότητες για επιβίωση.

1. Χειρουργικά εργαλεία [ανακρίση τραυματιών](#)

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η πρώτη εγχείρηση με χορήγηση αναισθησίας πραγματοποιήθηκε στο Λονδίνο το 1846, αν και σε μερικές περιπτώσεις χορηγούσαν περιστασιακά όπιο, η επέμβαση γινόταν κάτω από τραγικές και πολύ επίπονες συνθήκες για τον τραυματία. Τους ασθενείς κρατούσαν στο χειρουργικό τραπέζι οι βοηθοί του χειρουργού σε όλη τη διάρκεια της επέμβασης.

Η διαδικασία ήταν η ακόλουθη: Στην αρχή εφαρμόζαν αιμοστατικό περιδέσμο αρκετά πιο

Η Ναυτική Χειρουργική στην εποχή του Νέλσονος

Συντάχθηκε απο τον/την Του Αρχιπλοίαρχου (ε.α.) Γεώργιου Κανάκη Π.Ν.

Σάββατο, 26 Νοέμβριος 2011 08:50 - Τελευταία Ενημέρωση Σάββατο, 26 Νοέμβριος 2011 10:26

ψηλά από το τραύμα για να σταματήσουν την αιμορραγία.

Τότε ο χειρουργός μπορούσε να δει την έκταση του τραύματος κάπως καλύτερα κάτω από τον αδύνατο φωτισμό του κεριού. Αμέσως μετά ο χειρουργός με μια κυκλική τομή έτεμνε το δέρμα, τους ιστούς και τους μυς φτάνοντας μέχρι το κόκαλο. Παρατηρώντας τα μαχαίρια ακρωτηριασμού μπορούμε εύκολα

να φανταστούμε την τεχνική της εποχής εκείνης. Το καμπυλωτό μαχαίρι που φαίνεται στο πάνω μέρος της Φώτο. 1Α κατασκευάστηκε το τέλος του 18ου αιώνα και ήταν εργονομικά σχεδιασμένο για να παρέχει τη βέλτιστη λαβή για τον αντίχειρα του χειρουργού. Βεβαίως η χρήση του σταδιακά σταμάτησε κατά την αρχή του 19ου αιώνα, οπότε υιοθετήθηκαν άλλα μαχαίρια. Στα Βρετανικά Πλοία οι χειρουργοί προτιμούσαν τα ευθέα πριόνια ακρωτηριασμών επειδή δεν έσπαζε η λάμα τους. Αντίθετα τα πριόνια του τύπου «τόξου» Φώτο. 1D χρησιμοποιούντο στην Ευρώπη αλλά παρουσίαζαν το λειτουργικό μειονέκτημα της συχνής θραύσης της λάμας.

Ο Νέλσον είχε δεχθεί τις υπηρεσίες του Mr. Thomas Esheby, όταν ακρωτηριάστηκε το δεξί του χέρι πάνω από τον αγκώνα, από χτύπημα βλήματος μουσκέτου κατά την άτυχη επιδρομική επιχείρηση στη πόλη της Σαντα Κρουζ της Τενερίφης στα Κανάρια Νησιά το 1797. Σε όλη του τη ζωή δεν είχε ξεχάσει τον αφόρητο πόνο από το σοκ της αίσθησης του «κρύου του μετάλλου» των χειρουργικών εργαλείων. Ο Ναύαρχος Νέλσον, από προσωπική τραγική εμπειρία, είχε ζητήσει από τον Mr. George Magrath, χειρουργό στο HMS VICTORY κατά τα έτη 1803-4, να ζεσταίνει τα μαχαίρια του, βαπτίζοντάς τα σε μια χύτρα με βραστό νερό από το μαγειρείο.

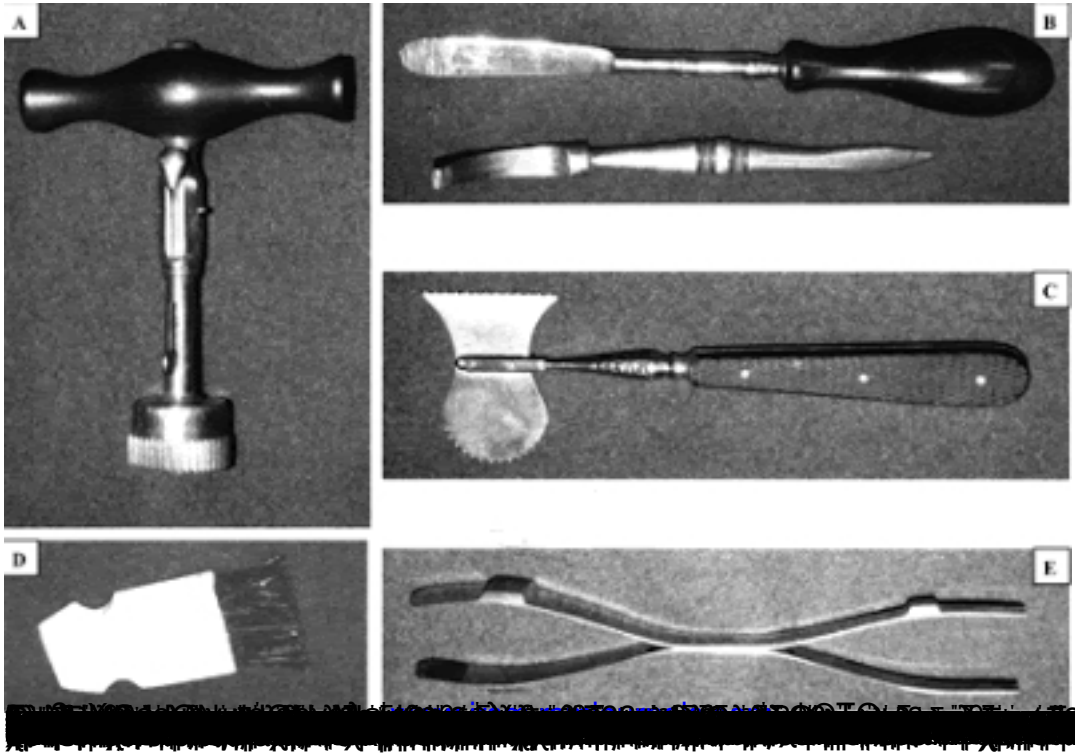
Αλλά ας επανέλθουμε στην επέμβαση. Στη συνέχεια οι αρτηρίες και τα μικρότερα αγγεία δενόντουσαν (υφίσταντο απολίπωση) με μεταξωτά ή κερωμένα ράμματα, ο αιμοστατικός περιδεσμός αφαιρείτο και τα εναπομείναν δέρμα τυλιγόταν πάνω στο κολόβωμα με τις άκρες των ραμμάτων να εξέχουν, επειδή την εποχή εκείνη πίστευαν, ότι διευκόλυναν την παροχέτευση των υγρών από το τραύμα. Η διαδικασία αυτή αύξανε τους κινδύνους μόλυνσης. Ένα από τα ράμματα στο κολόβωμα του Νέλσον έκανε μήνες για να «πέσει», με αποτέλεσμα να υποφέρει από πόνους σε όλη του τη ζωή, πιθανώς γιατί κάποιο νεύρο είχε δεθεί από λάθος με μια αρτηρία. Άλλη εξίσου πιθανή εξήγηση του φρικτού πόνου μπορεί να αποδοθεί στον ψυχοσωματικό πόνο στο απολεσθέν τμήμα του χεριού του.

Βασικός παράγοντας για μια επιτυχημένη εγχείρηση ακρωτηριασμού ήταν η ταχύτητα, δεδομένου ότι οποιαδήποτε καθυστέρηση ήταν δυνατόν να επιφέρει το θάνατο του ασθενή από σοκ ή από ακατάσχετη αιμορραγία. Ο αποδεκτός χρόνος ήταν της τάξης των 12 λεπτών!

Η Ναυτική Χειρουργική στην εποχή του Νέλσονος

Συντάχθηκε απο τον/την Του Αρχιπλοίαρχου (ε.α.) Γεώργιου Κανάκη Π.Ν.

Σάββατο, 26 Νοέμβριος 2011 08:50 - Τελευταία Ενημέρωση Σάββατο, 26 Νοέμβριος 2011 10:26

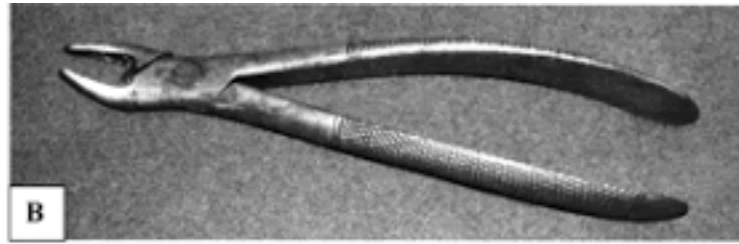
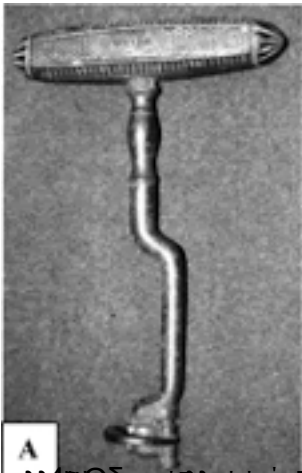
~~Αυτό το έγγραφο περιέχει πληροφορίες που θεωρούνται εμπιστευτικές και/ή προστατευμένες από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Η χρήση, η αναπαραγωγή, η διανομή, η αποκάλυψη ή η μεταβίβαση αυτού του εγγράφου χωρίς την προηγούμενη έγγραφη άδεια του Αρχιπλοίαρχου (ε.α.) Γεώργιου Κανάκη Π.Ν. είναι αυστηρά απαγορευμένη. Η παράβαση των ανωτέρω διατάξεων μπορεί να αποτελέσει αξιωματική παράβαση σύμφωνα με το άρθρο 17 του Ν. 2190/1994 και να επιφέρει ποινή φυλάκισης ή χρηματικής ποινής.~~

~~Αυτό το έγγραφο περιέχει πληροφορίες που θεωρούνται εμπιστευτικές και/ή προστατευμένες από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Η χρήση, η αναπαραγωγή, η διανομή, η αποκάλυψη ή η μεταβίβαση αυτού του εγγράφου χωρίς την προηγούμενη έγγραφη άδεια του Αρχιπλοίαρχου (ε.α.) Γεώργιου Κανάκη Π.Ν. είναι αυστηρά απαγορευμένη. Η παράβαση των ανωτέρω διατάξεων μπορεί να αποτελέσει αξιωματική παράβαση σύμφωνα με το άρθρο 17 του Ν. 2190/1994 και να επιφέρει ποινή φυλάκισης ή χρηματικής ποινής.~~

Η Ναυτική Χειρουργική στην εποχή του Νέλσονος

Συντάχθηκε απο τον/την Του Αρχιπλοίαρχου (ε.α.) Γεώργιου Κανάκη Π.Ν.

Σάββατο, 26 Νοέμβριος 2011 08:50 - Τελευταία Ενημέρωση Σάββατο, 26 Νοέμβριος 2011 10:26

~~Από το βιβλίο "The Surgeon's Art" του Νέλσονος, σελίδα 100. Το βιβλίο περιγράφει τα εργαλεία που χρησιμοποιούσαν οι ναυτικοί χειρουργοί κατά τον 18ο αιώνα.~~

~~Επίσης, ο Νέλσονος περιγράφει τη χρήση του εργαλείου B για την αφαίρεση των οστών που είχαν τραυματιστεί οι ναυτικοί κατά τη διάρκεια των πολέμων.~~

~~Ο Νέλσονος περιγράφει επίσης τη χρήση του εργαλείου C για την αφαίρεση των οστών που είχαν τραυματιστεί οι ναυτικοί κατά τη διάρκεια των πολέμων.~~

